

Гребеник Тетяна Володимирівна

ORCID 0000-0002-6102-8010

Аспірантка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (Чернігів, Україна) E-mail: tetiana56235@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МЕДІАКУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена дослідженню проблеми медіаосвіти викладачів вищої школи в контексті становлення і розвитку освіти в Україні; проаналізовано сучасний стан, особливості формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи. В статті уточнено зміст понять «медіакультура» та «медіакультура викладачів вищої школи»; розглянуто сучасні можливості та практичний досвід розвитку медіакультури в рамках формальної, неформальної та інформальної освіти в Україні; акцентовано увагу на необхідності модернізації системи професійного розвитку викладачів вищої школи в умовах неперервної освіти.

Мета статті – обґрунтувати актуальність формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи в історико-теоретичному контексті.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи (аналіз, систематизація, узагальнення) та конкретно-наукові методи (порівняльно-історичний та семантико-термінологічний метод).

Наукова новизна статті полягає у висвітленні історико-теоретичного аспекту та особливостей формування і розвитку медіакультури викладачів вищої школи в Україні.

Висновки. Високий рівень медіакультури викладачів вищої школи здатний забезпечити медіаосвіту належного рівня для здобувачів освітніх послуг, що обґрунтовує його актуальність в умовах сучасного суспільного розвитку. Як свідчить аналіз нормативно-правового забезпечення та наукових знахідок, медіапідготовка викладачів вищої школи в Україні здійснюється у процесі формальної, неформальної та інформальної освіти і має певне нормативне забезпечення; впровадження медіаосвіти підтримується науковими та освітніми установами, громадськими організаціями, координаційним центром медіаосвіти – НАПН України. У подальшій перспективі медіаосвіта науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти інтегрує у розвиток їхньої медіакультури і стає системою взаємопов'язаних поліфункціональних компонентів, які включають медіаосвітню практику, здобутки і досягнення вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки. Утвердження ідей медіаосвіти дозволить викладачам вищої школи розвивати особистісну і професійну медіакультуру в умовах сьогодення.

Ключові слова: медіаосвіта, медіакультура, розвиток медіакультури, викладачі вищої школи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інформаційна епоха вимагає від викладачів вищої школи вільного володіння новими навичками інфомедійної грамотності для успішної професійної педагогічної діяльності. Саме завдяки медіаосвіті відбувається розвиток технічних, когнітивних, соціальних та творчих здібностей, які дозволяють швидко знаходити, осмислювати, аналізувати, створювати і ефективно ретранслювати інформацію; критично оцінювати запропоновані соціальні, політичні, комерційні та культурні інтереси чи цінності [2].

У державних документах України, зокрема в проєкті «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки», зазначається, що сучасні умови життя і ринку праці вимагають від майбутніх фахівців опанування нових компетентностей та наявності креативності, а «найбільш актуальним є набуття універсальних компетентностей: вміння вчитися, опрацьовувати інформацію, швидко опановувати нові технології, здатність до критичного мислення та креативного підходу до завдань» [11].

При цьому важливого значення набуває потреба вивчення і аналізу сучасного стану формування та розвитку медіакультури викладачів за умов постійного професійного розвитку, трансформаційних змін та інтенсифікації освітнього процесу вищої школи, адже розвиток викладачів є одним із шляхів удосконалення системи вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розвідки щодо практичної реалізації медіаосвіти в закладах освіти України здійснюють О. Баришполець, О. Бондаренко, О. Волошенко, І. Жилавська, Л. Найдьонова та ін. Питаннями впровадження медіаосвіти у систему вищої освіти, розробки науково-методичного забезпечення, медіаосвітніх стратегій та розвитку медіакультури фахівців займаються В. Іванов, Т. Іванова, Ю. Казаков, Г. Онкович, Г. Почепцов, М. Слюсаревський, Н. Череповська та ін. Вітчизняний та світовий досвід медіаосвіти досліджують Г. Головченко, А. Пономаревський, Н. Приходькіна та ін. Психолого-педагогічні аспекти медіаосвіти вивчають Л. Баженова, О. Баранов, Н. Габор, Б. Потятиник та ін.

Проте, слід зазначити, що вітчизняними науковцями майже не здійснювався ґрунтовний аналіз досвіду та особливостей організації медіаосвіти викладачів вищої школи в Україні, що передусім зумовлено інноваційним поступом впровадження медіаосвіти, а також невизначеністю науково-методичних засад формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи.

Мета статті – обґрунтувати актуальність формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи в історико-теоретичному контексті.

Методологія і методи дослідження. У дослідженні було використано загальнонаукові методи (аналіз проблеми медіаосвіти в педагогічній науці; систематизація; узагальнення теоретичних і методичних підходів до проблеми формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи у вітчизняних джерелах) та конкретно-наукові методи (порівняльно-історичний метод застосовувався під час вивчення процесу інтеграції медіаосвіти в систему неперервного розвитку науково-педагогічних працівників України; семантико-термінологічний метод використовувався при вивченні змін в трактуванні поняттєво-термінологічного апарату дослідження вітчизняними науковцями).

Виклад основного матеріалу дослідження. Модернізаційні процеси в системі вищої освіти України суголосні із запитами сучасного ринку праці та прогнозовані на підготовку конкурентоспроможних і мобільних фахівців, відповідно до економічних, політичних, соціальних та технологічних перетворень в українському суспільстві.

Як зазначають більшість вітчизняних і зарубіжних науковців, зміни в освітньому процесі вищої школи в напрямі розширення використання медіазасобів, формування навичок критичного мислення, медіаграмотності, медіакультури у всіх учасників освітнього процесу є незворотнім явищем. Особливо такі зміни необхідні під час підготовки й неперервного розвитку фахівців педагогічного профілю, які повинні стати інтеграційною ланкою формування системи медіаосвіти в Україні [4].

Нова парадигма розвитку вищої освіти в Україні зумовлює оновлення змісту освітнього процесу, пошук відповідних форм і методів навчання, розвиток компетентностей викладачів в оволодінні інформаційно-комунікаційними технологіями та постійне підвищення їхнього професійного рівня в системі неперервної освіти [8], що забезпечуються, на наше переконання, актуальністю формування та розвитку медіакультури у нормативно-правових документах, які прогнозують напрями розвитку вищої освіти. Такі напрями розвитку вищої освіти в Україні позиціонуються в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативних актах: Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.12.2020 р. № 1504 «Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників», Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепція впровадження медіаосвіти в Україні схвалена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20.05.2010 р.

Крім того, збільшується кількість наукових досліджень щодо використання цифрових технологій у вищій школі. Вони свідчать про значні переваги для здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. Дослідники зазначають, що цифрові технології за умови обґрунтованого педагогічного застосування в освітньому процесі мають значний потенціал трансформування його якості та створення нового досвіду навчання. Збалансований підхід одночасного наповнення предметами освітніх циклів підготовки фахівців медіаосвітою і організації сучасного формату цієї підготовки передбачає розвиток медіакультури педагогічних та науково-педагогічних працівників [14, 73].

Означені умови забезпечують наявність у викладачів закладів вищої освіти розвиненої особистісної і професійної медіакультури. Саме тому актуальною є проблема розбудови медіапрактик

через упровадження медіаосвіти для науково-педагогічних працівників вищої школи та формування в них відповідного рівня медіакультури.

Медіаосвіта в контексті нашого дослідження розглядається як перспектива способу організації освітнього процесу; система знань про можливості самореалізації особистості в умовах цифровізації суспільства, що спрямовані на формування в неї медіакультури; спосіб надання знань щодо аналізу, критичного осмислення, створення, визначення джерел та інтерпретації медіатекстів, а також усвідомлення їхніх політичних, соціальних, комерційних і культурних контекстів тощо [9, 16].

Термін «медіакультура» у вітчизняному термінологічному полі має різноманітні трактування, зокрема, згідно з новою редакцією Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, на особистісному рівні вона визначається як «здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі, здійснювати ціннісно-вольову рефлексивну регуляцію інформаційної поведінки» [4, 7–8.]. У такому контексті трактування медіакультури її складовими виступають медіа-обізнаність, медіаграмотність та медіаосвіченість, рівень останньої визначається медіакомпетентністю особистості.

В історико-теоретичному контексті досліджуваної проблеми медіакультуру викладачів вищої школи розглядаємо як інтегральну і динамічну характеристику особистості та діяльності науково-педагогічного працівника, що пов'язана із засобами масової комунікації; узагальненням результативного досвіду професійної медіаосвітньої діяльності; сукупністю результатів системного розвитку компетентностей педагога в галузі медіаосвіти, що існують в індивідуальних, загально-професійних та предметних площинах.

Значна когорта дослідників зазначають, що медіакультура особистості – це явище поліфункціональне і, як інтегрований результат медіаосвіти, передбачає діалоговий спосіб взаємодії із суспільством у вигляді інноваційно-абсорбційного процесу трансформації знань як на рівні окремої особистості, так і суспільства в цілому [12].

Аналіз і узагальнення різних науково-теоретичних підходів до вирішення проблем медіаосвіти дає нам змогу зробити висновок про те, що всі моделі медіаосвіти спрямовані на розвиток критичного мислення особистості; формування медіаграмотності та медіакомпетентності; оволодіння вміннями адаптуватися у медіасередовищі і захищатися від маніпулятивних впливів мас-медіа; самовизначення через медіатворчість; формування та розвитку медіакультури; створення безпечного інформаційно-комунікаційного середовища в закладах освіти тощо.

Особливість медіаосвіти викладачів вищої школи полягає у тому, що це система інформаційно-комунікативних можливостей, які суб'єкт навчання формує як власну стратегію професійного й особистісного розвитку. Передумовою цілеспрямованого формування і розвитку медіакультури викладачів вищої школи під час їх професійного вдосконалення та самоосвіти є освітнє середовище. Виступаючи в ролі суб'єкта педагогічного впливу, саме освітнє середовище закладу вищої освіти створює умови для розвитку медіакультури в межах функціонування власного освітнього простору та можливості набуття фахівцем медіаосвітнього досвіду.

Медіаосвіта як педагогічний і суспільний феномен та значима передумова формування медіакультури має свої стадії розвитку. Історичні передумови її поширення в Україні виникли в ХХ ст., саме тоді медіа стають соціокультурним середовищем існування людини. Основи масової практичної кіноосвіти почали формуватися в 20-х р. ХХ ст. із відкриттям кіноклубів, гуртків юних кіноаматорів тощо. У 1967 р. в Києві при Спілці кінематографістів України була створена Рада з кіноосвіти. У 1989 р. координаційним центром медіаосвіти стала Асоціація діячів кіноосвіти України, створена при Національній Спілці кінематографістів, її фундатором була Г. Полікарпова. З 2008 р. установа перейменована на Асоціацію діячів кіноосвіти і медіапедагогіки України. Також із 1991 р. на базі факультету кінознавства Київського державного інституту театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого було упроваджено спеціалізацію «Кінознавець. Викладач основ кіномистецтва», де готували перших медіапедагогів [7].

Ретроспективний аналіз розвитку медіаосвіти в Україні значно актуалізувався протягом останніх двох десятиліть. Особливістю сьогоденного етапу розвитку медіаосвіти в Україні є те, що аналіз теоретико-методичних і методологічних засад медіаосвіти в науковому дискурсі розвивається паралельно із процесом міждисциплінарного осмислення медіа [3].

Регулювання медіаосвітньої діяльності в нашій державі також перебуває на етапі становлення. Її поширення має певне інструктивно-нормативне забезпечення, яке координується НАПН України [1]. Основним документом щодо розповсюдження медіаосвіти в Україні є Концепція впровадження медіаосвіти в Україні від 20.05.2010 р. та її нова редакція, що визначає основні етапи її реалізації до 2025 р., схвалена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 21.04.2016 р. [4; 5].

Зазначена концепція окреслює своєю головною метою сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти, організатором якої повинні стати педагогічні і науково-педагогічні працівники, та наголошує на необхідності розвитку предметної професійної медіаосвіти [4, 9–10]. В цьому документі

основними напрямками медіаосвітньої діяльності в Україні визначені медіаосвіта дорослих та неформальна медіаосвіта як форми безперервної освіти, що здатні забезпечити особистісний розвиток і підвищення кваліфікації фахівців [4, 15]. Проте, на сьогоднішній день найбільша робота з упровадження медіаосвіти в Україні зосереджена саме в закладах загальної середньої освіти, у той час як поширення медіаосвіти у закладах вищої освіти залишається на периферії наукової уваги.

Слід зауважити, що з кінця ХХ ст. в Україні починають формуватися передумови для створення сучасних українських «медіашкіл». Ключову роль у теоретичних дослідженнях та реалізації на практиці медіаосвіти в Україні відіграють Міжнародний благодійний фонд «Академія Української Преси» (колектив дослідників під керівництвом В. Іванова); Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України (Л. Найдюнова очолює лабораторію психології масової комунікації та медіаосвіти); Інститут вищої освіти НАПН України; Інститут Екології масової інформації Львівського національного університету імені Івана Франка (колектив дослідників під керівництвом Н. Габор та Б. Потятиника); Національна асоціація діячів кіноосвіти і медіапедагогіки України; «медіашкола» під керівництвом Г. Онкович та ін. [6].

Стратегії розвитку медіаосвіти дорослих, а також медіаосвіти викладачів вищої школи, на державному рівні поки що не сформовані. Означений напрям професійного розвитку викладачів вищої школи частково забезпечується відповідними програмами в освітніх закладах, наприклад: «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу» для слухачів курсів підвищення кваліфікації, автор Л. Найдюнова; «Медіаосвіта (медіаграмотність)» для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, авторський колектив – К. Левківський, В. Іванов та ін.

Формування та розвиток медіакультури у викладачів вищої школи забезпечують курси та спецкурси (у тому числі дистанційні), що проводять фахівці під час підвищення професійної кваліфікації в обласних інститутах післядипломної педагогічної освіти, центрах освітніх технологій, закладах освіти та наукових установах, що надають освітні послуги такого рівня, наприклад, ТОВ «Академія цифрового розвитку».

Також із 2015 р. з метою створення інноваційної системи перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних фахівців було відкрито перший в Україні самоврядний заклад освіти типу розподіленого університету – Український відкритий університет післядипломної освіти. Його діяльність спрямована на створення єдиної електронної освітньої платформи для закладів післядипломної педагогічної освіти, що міститиме наукове, навчальне та навчально-методичне забезпечення і електронні освітні ресурси; розроблення нормативно-правових документів для забезпечення неперервної педагогічної освіти тощо.

Заповнюють прогалини інформаційного простору щодо дослідження медіаосвіти та її практичного впровадження конференції, семінари, форуми, симпозиуми. Так, один із лідерів упровадження медіаосвіти в країні – Академія української преси майже щорічно проводить міжнародні науково-методичні конференції «Практична медіаосвіта: міжнародний досвід та перспективи», «Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку». Ці науково-освітні заходи надають змогу обмінюватися досвідом і знайомитися з міжнародними практиками медіаосвіти.

Інший напрям розвитку медіаосвіти в Україні – «медіаосвіта засобами медіа». Згідно з Концепцією, він також розвивається в форматі неформальної та інформальної освіти. Для викладачів вищої школи можливості розвитку медіакультури засобами неформальної та інформальної освіти представлені різними проектами:

- організація та науково-методичний супровід Літніх і Зимових медіашкіл, створення науково-методичної літератури та онлайн-порталів («Медіаосвіта і медіаграмотність») від Академії української преси;

- організація відкритих онлайн-курсів з розвитку медіакультури та критичного мислення від освітніх онлайн-платформ «EdEra», «Prometheus», «Дія. Цифрова Освіта» та ін.;

- діяльність медіаосвітніх порталів: проєкт «MediaSapiens» від ГО «Детектор медіа», портал «Детектор Медіа», проєкт «StopFake» від ГО «Центр Медіареформи» тощо;

- організація та проведення широкомасштабного проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність – національне розгортання (напрямок ЗВО)» від Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки та Посольства Великої Британії в Україні, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Проєкт охоплює педагогічні заклади вищої освіти та заклади післядипломної педагогічної освіти;

- запровадження та підтримка ініціатив з медіаосвіти від USAID/ENGAGE, MYMEDIA/DANIDA та Міжнародного фонду «Відродження».

Специфіка професійного застосування викладачами вищої школи медіаресурсів пройшла етап трансформування від акценту на здобуття вмінь використовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності до необхідності всебічної медіаосвіти.

Актуальними питаннями медіаосвіти викладачів вищої школи в Україні залишаються:

- розроблення нормативно-правового забезпечення функціонування і стандартизації системи медіаосвіти, розроблення і прийняття законів та підзаконних нормативно-правових актів, що регулюватимуть неформальні та інформальні види медіаосвіти, зокрема для викладачів вищої школи;
- оновлення змісту і технологій професійного розвитку викладачів вищої школи, зі включенням у цю систему розвитку медіакультури особистості;
- стандартизація медіаосвіти, з обов'язковим уточненням концептуальних цілей та завдань медіаосвіти;
- використання всього спектру можливостей формальної, неформальної та інформальної освіти для професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних кадрів;
- використання зарубіжного досвіду організації медіаосвіти на всіх рівнях освіти;
- формування відповідної матеріально-технічної бази в закладах освіти;
- створення єдиного освітньо-інформаційного онлайн-простору для всіх учасників освітнього процесу в закладах вищої освіти;
- створення якісного програмно-методичного та інформаційного забезпечення медіаосвіти;
- заміна в існуючій моделі медіаосвіти у вищій школі інструментального розуміння медіа, заснованого на практичній і протекціоністській концепції, на розвиток її філософського осмислення;
- створення розгалуженої системи медійних асоціацій та наукових інститутів із вивчення проблем медіа й консолідація сил усіх учасників медіаосвітніх процесів в Україні [13].

Висновки. Викладене вище дає підстави для висновку про те, що медіа це один із чинників практичної реалізації теорії діалогу культур, а отже, важливий соціальний інститут сучасного інформаційного суспільства.

Аналізуючи сучасний стан формування та розвитку медіакультури викладачів вищої школи в Україні в рамках формальної, неформальної та інформальної освіти, ми дійшли висновку, що проблема медіаосвіти потребує наукового обґрунтування і пошуку способів модернізації системи професійного розвитку науково-педагогічних працівників.

Очевидним є переважання неформальної та інформальної медіаосвіти, проте диференційованість і велика кількість медіаосвітніх програм здатна забезпечити викладачів вищої школи можливостями розвитку особистісної та професійної медіакультури в умовах сьогодення.

Сучасний викладач вищої школи стає генератором формування медіакультури здобувачів вищої освіти й «об'єднуючим містком» між закладом вищої освіти та професійною діяльністю особистості в умовах інформаційного суспільства. А отже, цінність медіакультури викладачів набуває нового значення для забезпечення безперервної освіти та сталого розвитку українського суспільства.

Перспективи подальших наукових розвідок. Отримані результати теоретичного дослідження свідчать про необхідність подальшого поглибленого вивчення передумов, історичних аспектів та сучасних тенденцій розвитку медіакультури викладачів вищої школи в Україні.

References

1. Головченко Г. О. Медіаосвітня діяльність в Україні: аналіз нормативно-правового забезпечення. *Освітлогічний дискурс*. 2020. № 3 (30). С. 19–36. URL : <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/733/599> (дата звернення: 05.02.2022).
Holovchenko, H. O. (2020). Mediaosvitnia diialnist v Ukraini: analiz normatyvno-pravovoho zabezpechennia [Mediaeducational activities in Ukraine: analysis of regulatory and legal support]. *Osvitlohichnyi dyskurs – Educational discourse*, 3 (30), 19–36. Retrieved from: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/733/599>.
2. Головченко Г. О. Аналіз діяльності центрів медіаосвіти в Україні. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Черкаси, 2020. Вип. 2. С. 118–123.
Holovchenko, H. O. (2020). Analiz diialnosti tsestriv mediaosvity v Ukraini [Analysis of the activities of media education centers in Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – Bulletin of Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University*, 2. Cherkasy, Ukraine, 118–123.
3. Доброносова Ю. Д. Медіаосвіта як продуктивний чинник розвитку вищої освіти в Україні. *Науковий журнал «Економіка та управління на транспорті»*. 2016. Випуск 3. Київ: НТУ, 2016. С. 124–133.
Dobronosova, Yu. D. (2016). Mediaosvita yak produktyvnyi chynnyk rozvytku vy shchoi osvity v Ukraini [Media education as a productive factor in the development of higher education in Ukraine]. *Naukovyi zhurnal «Ekononika ta upravlinnja na transporti» – Scientific journal «Economics and Management of Transport»*, 3, 124–133. Kyiv, Ukraine: NTU.

4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція): схвалено президією Нац. акад. пед. наук України 21 квіт. 2016 р. / Ін-т соціал. та політ. психології НАПН України; за ред. Л. А.Найдьомової, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 19 с.
Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia): sxvaleno prezidiieiu Nac. akad. ped. nauk Ukrainy 21 kvit. 2016. [Concept of introduction of media education in Ukraine (new edition): approved by the Presidium of the National acad. ped. of Sciences of Ukraine April 21, 2016] (2016). In-t social. ta polit. psykholohii NAPN Ukrainy; za red. L. A. Naidonovoi, M. M. Sliusarevskoho. Kyiv, Ukraine.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. *Освіта*. 2010. № 32. (7–14 липня). С. 3–4.
Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini [Concept of implantation of media education in Ukraine] (2010). *Osvita – Education*, 32 (7-14 July), 3–4.
6. Коропатник М. М. Медіаосвіта в Україні: історія і сьогодення. *Сіверянський літопис*. 2016. № 3. С. 159–174.
Koropatnyk, M. M. (2016). Mediaosvita v Ukraini: istoriia i sohodennia [Media education in Ukraine: history and present]. *Siverianskyi litopys – Severyansky Chronicle*, 3, 159–174.
7. Куценко О. В. Медіаосвіта в Україні: історія і перспективи розвитку. *Сучасні проблеми художньої освіти в Україні*. 2012. Вип. 7. С. 65–76.
Kustenko, O. V. (2012) Mediaosvita v Ukraini: istoriia i perspektyvy rozvytku [Media education in Ukraine: history and prospects of development]. *Suchasni problemy khudozhnoi osvity v Ukraini – Contemporary problems of art education in Ukraine*, 7, 65–76.
8. Любченко Н. В. Окремі аспекти створення індивідуальної траєкторії підвищення рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищої школи в умовах утвердження компетентнісного підходу в освіті. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 3. С. 39–44.
Liubchenko, N. V. (2014). Okremi aspekty stvorennia indyvidualnoi traiekatorii pidvyshchennia rivnia profesiinoi kompetentnosti naukovo-pedahohichnykh prastivnykiv vyshchoi shkoly v umovakh utverdzhennia kompetentnisonoho pidkhodu v osviti [Some aspects of creating an individual trajectory to increase the level of professional competence of research and teaching staff of higher education in terms of establishing a competency-based approach in education]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 3, 39–44.
9. Медіакомпетентність фахівця: колектив. монографія / Г. В. Онкович, та ін.; за наук. ред. Г. В. Онкович. Київ: Логос, 2013. 287 с.
Onkovych, H. V. (Ed.). (2013). Mediakompetentnist fakhivstia: kolektyv. Monohrafiia [Media competence of the specialist: team. monograph]. Kyiv, Ukraine: Loghos.
10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
Kremen, V. H. (Ed.). (2016). Nastionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini [National report on the state and prospects of education in Ukraine]. Kyiv, Ukraine: Pedagoghichna dumka.
11. Проект «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки». URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf (дата звернення: 13.02.2022).
Proiekt «Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roky» [Project «Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031»]. Retrieved from: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf.
12. Фурсикова Т. В. Феномен медіакультури особистості: аналіз наукових підходів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя: КПУ, 2016. Вип. 47 (100). С. 176–184.
Fursykova, T. V. (2016). Fenomen mediakultury osobystosti: analiz naukovykh pidkhodiv [The phenomenon of media culture of the individual: an analysis of scientific approaches]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools*, 47(100), 176–184. Zaporizhzhia, Ukraine: KPU.
13. Якимчук І. О. Формування медіаосвітніх компетентностей у викладачів коледжу: теоретичний аспект. *Нова педагогічна думка*. 2019. № 4 (100) С. 69–73.
Yakymchuk, I. O. (2019). Formuvannia mediaosvitnikh kompetentnostei u vykladachiv koledzhu: teoretychnyi aspekt [Formation of media educational competencies in college teachers: theoretical aspect]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 4 (100), 69–73.
14. Rowel Ch. (2019). *Social Media in Higher Education: Case Studies, Reflections and Analysis*. Cambridge, UK: Open Book Publishers. Retrieved from: <https://books.openbookpublishers.com/10.11647/obp.0162.pdf#page/24/mode/2up>. (date of reference: 06.02.2022).

Postgraduate Student of the Department of Pedagogics and Methods of Teaching History and Social Subjects, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Chernihiv, Ukraine) E-mail: tetiana56235@gmail.com

TOPICAL ISSUES OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF MEDIA CULTURE OF HIGHER EDUCATION TEACHERS: HISTORICAL & THEORETICAL ASPECT

The article dwells upon the study of the problem of media education of higher education teachers within the context of the formation and development of education in Ukraine; the current state, features of formation and development of media culture of higher school teachers are analyzed. The article clarifies the content of the concepts «media culture» and «media culture of higher education teachers»; current opportunities and practical experience in the development of media culture within the framework of formal, non-formal and informal education in Ukraine are considered; the emphasis is placed on the necessity to modernize the system of professional development of higher education teachers within the context of continuous education.

***The purpose of the article** is to substantiate the relevance of the formation and development of media culture of higher education teachers within the historical and theoretical context.*

***The methodological basis of the study** is general scientific methods (analysis, systematization, generalization) and specific scientific methods (comparative-historical and semantic-terminological method).*

***Scientific novelty** of the article is to highlight the historical and theoretical aspect and features of the formation and development of media culture of higher education teachers in Ukraine.*

***Conclusions.** The high level of media culture of higher education teachers is able to provide the appropriate level of media education for recipients of educational services, which substantiates its relevance in modern social development. According to the analysis of regulatory & legal support and scientific findings, media training of higher education teachers in Ukraine is carried out in the process of formal, non-formal and informal education and has some regulatory support; the introduction of media education is supported by scientific and educational institutions, public organizations, the coordination center of media education – National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. In the future, media education of the research & educational teaching staff of higher education institutions will be integrated into the development of their media culture and will become a system of interconnected multifunctional components that include media education practice and achievements of domestic and foreign pedagogical science. Adopting the ideas of media education will allow high school teachers to develop personal and professional media culture in today's conditions.*

***Key words:** media education, media culture, media culture development, higher education teachers.*

Стаття надійшла до редакції: 23.02.2022 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Янченко Т.В.